

Monumentnummer*: 477325

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 27 juli 1994
Kadaster deel/nr 82890/154

Woonplaats* 's-Gravenhage
Gemeente* 's-Gravenhage
Provincie* Zuid-Holland

Locatiennaam 's-Gravenhage
Locatieomschrijving Centrum

Kadastrale gemeente* 's-Gravenhage
Sectie* F
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 2119

Omschrijving**

Omschrijving

Kantoorgebouw van het voormalig Algemeen Rijksarchief (ARA) op rechthoekige plattegrond met een van de lange gevels aan de straat, bestaande uit een kelder, parterre en, in het middendeel en de linkervleugel, drie verdiepingen en in het rechterdeel twee verdiepingen onder zadeldaken. De gevels zijn opgetrokken in roodbruine baksteen met ontlastingsbogen in rode steen boven de vensters met bakstenen drie- en tweelichtkozijnen. Banden van gele steen verlevendigen het metselwerk. De gevels bezitten voorts sierankers, een hardstenen plint en tussen de verdiepingen waterlijsten in hetzelfde materiaal. Ook de middendorpels van de drielichtvensters zijn in hardsteen uitgevoerd. De centrale partij van de voorgevel wordt gevormd door een middenrisaliet van drie vensterassen en puntgevel; het lagere gedeelte links hiervan omvat drie, het hogere deel rechts omvat vier vensterassen. Beide zijgedeelten worden gedekt door zadeldaken. In de dakpartijen reeksen gemetselde dakkapellen met kruiskozijnen. De puntgevel van de middenpartij bevat een spitsboognis met kruiskozijn en tratering in de kop, geflankeerd door kleine spitsboognissen met luiken. Voor de keldervensters zijn smeedijzeren siertraliewerken aangebracht. De entree en wordt geflankeerd door kleine spitsboogvensters en bezit een houten paneel deur en bovenlicht met glas-in-lood waarin het Nederlandse wapen.

Het interieur is voor een groot deel gaaf bewaard gebleven. De vestibule wordt geflankeerd door portiersloges. De driebeukige hal wordt overkluisd door kruisribgewelven op ronde, hardstenen pijlers. De wanden zijn witgepleisterd en de boogomlijstingen zijn in

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

schoon metselwerk uitgevoerd. Het hoge, smalle trappenhuis bevat een lichtschaft met de trappen er omheen. De lichtschaft wordt door spitsbogen geopend naar de trappen die smeedijzeren balustraden bezitten en koperen leuningens langs de wanden. De toegangsboog tot de trap rust tegen de muur op een gebeeldhouwde console waarop een ridderfiguur met twee wapenschilden is uitgebeeld.

De wanden vertonen een beschildering van friezen waarinbladranken, uitgevoerd door de decorateur Jan de Quack. Op de eerste verdieping bevindt zich de leeszaal, overdekt door troggewelfjes, rustend op gietijzeren balken die tegen de wanden rusten op consoles.

Balken, pijlers en wanden vertonen een decoratieve beschildering. Ter weerszijden van de toegang zijn door glaspuien werkvertrekken voor het leeszaalpersoneel afgescheiden. De kamer van de rijksarchivaris op de 1e verdieping bezit een zoldering met troggewelfjes en een beschilderde moerbalk op consoles. De gang op deze verdieping wordt overdekt door kruisribgewelven en bezit een geschilderd wandfries met bladranken. In de gang zijn alle deuren uitgever met panelen en koperen deurknoppen. Alle kamers op de 1e verdieping worden overdekt door troggewelven met beschildering op de balken en bezitten eenvoudige schoorsteenmantels. In de hoekkamer aan deze zijde is een grote schoorsteenmantel waarvan de mantel gebeeldhouwde gotische profielen bezit en op de boezem het Nederlandse wapen is geschilderd. De schouw draagt het opschrift: 'In omni re vincit imitationem veritas'. Vele vensters bezitten glas-in-lood. De kapconstructie is uitgevoerd in ijzer.

Waardering

Het ARA-kantoorgebouw met bijbehorend interieur is architectuurhistorisch van belang als voorbeeld van de door Cuypers en De Stuers gepropageerde nieuwe overheidsstijl die in het laatste kwart van de 19e eeuw werd toegepast, grotendeels geïnspireerd op de inheemse architectuur van de late 16e- en vroege 17e eeuw en met gebruik van nieuwe technische vindingen voor de constructie. Hoofdvorm, detaillering en materiaalgebruik zijn in- en uitwendig gaaf bewaard.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Archiefbewaarplaats

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument